

**Aan de Heer Mathias De Clercq
Burgervader van Gent
& schepenen**

**Botermarkt 1
9000 Gent**

Gent, 15 maart 2021

Geachte burgervader,

Gent haalde op 12 maart het VRT avondjournaal met een bezoek van minister Matthias Diependaele om het dossier Gravensteen te ontzenuwen. Aan tafel personen uit het stadsbestuur en anderen, zoals een vertegenwoordiger van de actiegroep en ook Krista Bracke. In De Standaard van 8 maart vroeg zij om inspraak, Gentenaars met een handicap moeten worden betrokken bij de aanpassing van het Gravensteen, is evident. Of mensen met een fysieke beperking tot bovenop dit kasteel moeten geraken is een andere vraag.

Het opzet van mijn opiniestuk in De Standaard van 12 februari was om meer nuances aan te brengen in dit ontspoord dossier. Iedereen kan een mening hebben maar het gaat om het juist samenbrengen van feiten. Ik ondertekende de petitie niet, omdat dit enkel een polarisatie versterkt. U weet ook dat veel ondertekenaars deze piste willen inslaan en een petitie tekenen zonder vragen te stellen, zelfs het dossier niet kennen! Het enige wat hen aanzet, is ertegen zijn.

Plotseling is iedereen expert en dit wordt maatschappelijk versterkt omdat iedereen een mening moet hebben. Jaren ben ik lid geweest van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, gaf meer dan 40 jaar les in architectuurgeschiedenis, was jurylid in binnen- en buitenland en publiceerde in vele internationale vaktijdschriften. Voor mijn jaren lange inzet voor een architectuurcultuur kreeg ik in 2019 de *Ultima cultuurprijs Architectuur* van de Vlaamse Gemeenschap en dit jaar de RIBA Fellow Award van de *Royal Institut of British Architects*. Met enige bescheidenheid mag ik stellen dat mijn kennis over gebouwen en architectuur toch wel betekenis heeft. Maar na mijn Opiniestuk in DS 12 februari geen enkele reactie vanuit het stadhuis.

In dit dossier zijn er twee aspecten: het aanpassen van het gebouw met de vraag of een nieuwbouwpaviljoen en een buitenlift wel mogelijk zijn plus de vraag of het wel wenselijk is om een groene plek met uitzicht op het Gravensteen op te offeren, vooral als het stadsbestuur de ambitie heeft om een groen beleid te voeren.

Een 19de eeuws gebouw op een Middeleeuwse site.

Gent is trots op deze waterburcht in het stadshart, uniek in Europa. Het is een middeleeuwse site, maar grotendeels een 19de eeuws gebouw. In de tekst van Guy Dupont (DS 23 februari) wordt erop gewezen dat veel monumenten in Gent volledig omringd waren met "parasiet gebouwen" die eind 19de eeuw werden gesloopt. Rond 1900 was deze afbraak gewenst, anno 2021 ondenkbaar en niet bespreekbaar! Hiervoor is er geen maatschappelijke draagkracht meer. In het geval van het Gravensteen merkt hij op dat de "parasiet gebouwen" ertegen stonden en niet de ambitie hadden om binnen te dringen!

Dit is nu een cruciale vraag. Is het wenselijk het gesloten karakter van deze waterburg te vernietigen voor een nieuwe ingang? Het gaat er niet om tot op welke hoogte de buitenmuren nu middeleeuws zijn of niet, maar om het doorbreken van het wezenlijk idee van deze constructie, een intacte muur met enkel één toegang om de vijand buiten te houden. Willen wij een dergelijke verminking van het concept van de burcht die de 19de eeuw heeft willen reconstrueren? Gaan wij, om de toeristen te believen, deze ingreep als een evidentie goedkeuren?

Toegankelijkheid

In mijn opiniestuk stelde ik de vraag of alles toegankelijk moet zijn. De toren van Sint Baafs is ook niet toegankelijk en wat dan met Venetië! Dat men bij nieuwbouw strikte regels introduceert is evident, maar bij gebouwen opgetrokken in een tijd waarin deze vraag geen aandacht kreeg moet men zoeken naar oplossingen tot waar het kan. Moet iedereen tot boven in dit Gravensteen, een vraag van Toerisme Vlaanderen? National Trust in Engeland, een organisatie met wereldfaam op gebied van monumentenbeheer, doet er alles aan om mindervaliden en rolstoelgebruikers zoveel mogelijk toegang te geven aan huizen en kastelen. In hun jaarboek 2021 staat ook als dit niet mogelijk is. Bij

"Sissinghurst Castle & Garden: "Note: limited access for buggies and wheelchairs". Ergens is er een grens, zelfs voor de National Trust die de diversiteit hoog in het vaandel draagt.

Opname van het Gravensteen. Waar zijn de Middeleeuse plafonds en balken?

De keuze om een lift aan de buitenzijde te plaatsen zal een grote impact hebben op het totaal beeld van het Gravensteen. Dit is geen mening maar een feit. Iets toevoegen aan de volumetrie, zeker een geprononceerde verticale lijn van een lift, zal steeds als een vreemd lichaam overkomen. De architecten hebben zeker alle mogelijkheden onderzocht maar waren zij bang om de lift binnen te voorzien? Voor Dienst Erfgoed mag men vermoedelijk niet aan de binnenkant komen, dus is er maar een mogelijkheid die overblijft, een lift aan de buitenzijde aankleven. Natuurlijk moet men enkele plafonds doorboren als men kiest voor binnen. Maar deze optie kan niet omdat de erfgoedwaarde onherroepelijk verloren zou gaan. Kijk maar even naar de foto's van de ontmantelingen op het einde van de 19de eeuw, ik denk dat er niet veel vloeren origineel zijn. Middeleeuws erfgoedwaarde? De voorkeur gaat naar een volume toevoeging die zeer vreemd is en die vanaf de buitenzijde 24 uur op 24 uur het jaar rond zichtbaar is. Ik zou eerder pleiten voor een lift door een 19de eeuwse plafond, die na sluitingstijd niet zichtbaar is en de massa van de waterburcht aan buitenzijde intact laat, zelfs al is het een 19de eeuwse reproductie met veel fantasie.

Wegnemen van een groene zone

Een stad is meer dan gebouwen! Even belangrijk is de ruimte ertussen, de niet bebouwde zone die overblijft. Bij de bouw van de Gentse Stadshalle was het wegnemen van een parking en het groter maken van een groene plek in de stad. Bij het project Gravensteen is de optie het verkleinen van de groenzone en het uitzicht op het burcht te verminderen. Voor mij blijft het een inschattingfout, zeker met een stadsbestuur waarin de partij Groen in het bestuur zit. Er is geen publiek draagvlak om groen in de stad weg te nemen!

Een groene strook opofferen voor een nieuwbouw is een zeer problematische optie. Dit moest één van de randvoorwaarden zijn bij de Open Oproep, blijf van de groene zone af. Men gaf de actiegroep een goed argument om te fulmineren. Als men melk bij de kat zet.....

Als inwoner van de Gentse binnenstad met zo weinig groen blijf ik deze beslissing erg betreuren. Het drama is dat het goede architecten zijn. Nog een bedenking bij de groene zone naast het Gravensteen. Liefst geen formeel parkje.....liefst gras en gras. Maar kan een landschapsarchitect gras voorstellen en dan ereloon vragen? Dus maar een parkje ontwerpen. Deze oppervlakte wordt door de jeugd gebruikt om zomaar te liggen of een broodje te eten. Bij zonnig weer een heerlijk plaats en waarom er langs de zijkant nog geen banken werden geplaatst valt niet te begrijpen.

Open ruimte naast het Gravensteen die moet verdwijnen voor een gebouw. Is dit wel de juiste optie in een stad met zo weinig groen in het stadshart?

Tot slot nog dit. Plant boven op het Gravensteen bomen en laat niemand toe. Dit zou eens echt een statement zijn! Een stad die niet enkel voor toeristen gaat maar voor vergroening van de binnenstad. Daarmee komt Gent in de internationale pers!

Met vriendelijke groeten,

Marc Dubois, architect Hon FRIBA, Holstraat 89, B - 9000 Gent
e-mail: marc.dubois@pandora.be/ www.marcdubois.be